

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/6/2023
Identifikačné číslo spisu:	1211213996
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1211213996.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a členov senátu JUDr. Ivana Rumanu a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobkyne SAT spol. s r. o., Martin, M. R. Štefánika 16, IČO: 30 228 077, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária BURIK s.r.o., Martin, Námestie S.H. Vajanského 2, IČO: 52 804 364, proti žalovanej Slovenskej republike v mene ktorej koná Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, Bratislava, Chlumeckého 2, IČO: 00 166 260, o náhradu škody vo výške 6 306 747 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 16C/6/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. januára 2023 sp. zn. 2Co/11/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 16C/6/2011 - 765 zo 17. februára 2022 zastavil konanie v časti o zaplatenie istiny 1 866 253 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 1 825 873 eur od 30. mája 2008 do zaplatenia a vo zvyšku žalobu o zaplatenie náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom zamietol; žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

1.1. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou po jej opakovanej zmene, domáhala náhrady škody z titulu ušlého zisku za obdobie od 12. septembra 1995 do 18. januára 2021 v sume 3 417 442 eur, za obdobie od 19. januára 2021 do 22. marca 2021 (63 dní x 365,90 eura denný zisk) vo výške 23 052 eur, t. j. celkom vo výške 4 440 494 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 4 440 494 eur od 2. júna 2011 až do zaplatenia, ako aj náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 1 000 000 eur. Podaním doručeným súdu dňa 23. júna 2021 následne špecifikovala, akým nezákonným úradným postupom a akými nezákonnými rozhodnutiami žalovanej jej bola spôsobená škoda, ktorej náhradu si v konaní uplatnila a to konkrétne za nezákonný vklad zmluvy o zriadení záložného práva č. V 983/94, nezákonný vklad kúpnej zmluvy č. V 1294/1995, nezákonný vklad kúpnej

zmluvy č. V 187/2005, nezákonný postup spočívajúci v zápise plomby na LV č. XXXX po tom, ako bola žalobkyňa zapísaná na podklade rozsudku Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/115/2004 ako vlastníč sporných nehnuteľností, nezákonný postup spočívajúci vo výmaze žalobkyne z LV č. XXXX dňa 29. mája 2008, za zápis neplatnej kúpnej zmluvy č. V 1601/2005 v prospech spoločnosti SUAR. s. r. o., nezákonný vklad kúpnej zmluvy č. V 1601/2005 z 29. mája 2008, nezákonný vklad kúpnej zmluvy č. V 26542/2008 z 5. augusta 2008, nezákonný vklad kúpnej zmluvy č. V 5061/2008 z 15. októbra 2008, nezákonný zápis zo 7. marca 2013 na LV č. XXXX - osvedčenie o priebehu vykonania dobrovoľnej dražby, nezákonný postup spočívajúci v nevyhovení žiadosti žalobkyne o spätný zápis vlastníckeho práva na podklade rozhodnutia vydaného Okresným súdom Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 21C/19/2008.

1.2. Medzi stranami sporu nebolo sporné, že dňa 12. septembra 1995 žalobkyňa zastúpená záložným veriteľom Moravia Banka, a. s., Frýdek Místek, ako predávajúca a obchodná spoločnosť v tom čase vystupujúca pod obchodným menom MOBA REAL, a. s., neskôr pod obchodným menom M- REAL, a. s., Žilina, Slnčné námestie 3471, IČO: 31 635 865, ako kupujúca podpísali kúpnu zmluvu, ktorej predmetom boli nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k. ú. S. a to pozemok parcelného č. XXX, o výmere 1381m², zastavané plochy a nádvoria, a budova súpisného č. XXXX, postavená na pozemku parcelného č. XXX, zapísané na LV č. XXXX Správy katastra Martin. Záložný veriteľ Moravia Banka a. s. z úverovej zmluvy z 12. júna 1993 realizoval predmetnou kúpnu zmluvou záložné právo podľa podmienok dohodnutých v zmluve o zriadení záložného práva k sporným nehnuteľnostiam uzatvorenej dňa 18. februára 1994 evidovanej pod č. V 983/94. Podľa uvedenej zmluvy sa záložný veriteľ Moravia Banka, a. s. Frýdek Místek, pobočka Žilina, Bottova č. 7, IČO: 00 621 064, a záložca - žalobkyňa dohodli, že úver poskytnutý spoločnosťou Moravia Banka, a. s. Žilina podľa zmluvy o úvere z 21. júna 1993 dlžníkovi - žalobkyni vo výške 15 000 000 Sk spolu s príslušenstvom, vrátane tej čiastky, ktorá sa stane súčasťou úveru v dôsledku prirastania úrokov k istine, sa zaisťuje touto zmluvou. Predmetom záložného práva bola sporná nehnuteľnosť s hodnotou podľa znaleckého posudku vo výške 35 888 756 Sk. Podľa čl. III. bodu 4 zmluvy o zriadení záložného práva z 18. februára 1994 sa zmluvné strany dohodli, že pokiaľ dlžník nesplní svoje záväzky z uvedenej zmluvy o úvere riadne a včas, môže záložný veriteľ založenú nehnuteľnosť predat' na verejnej dražbe alebo priamym predajom za cenu, akú uzná záložný veriteľ za vhodnú, najmenej však za 50 % z ceny určenej znaleckým posudkom podľa platných oceňovacích noriem. Podľa čl. III bodu 5 ods. 4 tejto zmluvy bol záložný veriteľ povinný písomne upozorniť záložcu a dlžníka na zamýšľaný výkon záložného práva aspoň 15 dní vopred. Ak záložný veriteľ v tejto lehote nedostane správu o splnení záväzku, vrátane príslušného dokladu, môže predat' založenú nehnuteľnosť spôsobom uvedeným v bode 4 zmluvy. Pri podpise zmluvy za záložného veriteľa konal riaditeľ pobočky F. F. V. a za záložcu F. N. S., konateľ. Podľa výpisu z obchodného registra v čase podpisu zmluvy o zriadení záložného práva boli za žalobkyňu - záložcu oprávnení konať konatelia F. S. P. a F. N. S. v období od 17. novembra 1993 do 9. februára 1995, spôsobom, že spoločnosť zastupujú a za ňu podpisujú konatelia, každý samostatne, okrem obchodných vzťahov presahujúcich v každom jednotlivom prípade 1 000 000 Sk, kde konajú a podpisujú konatelia spoločne v období od 1. decembra 1993 do 9. februára 1995. Podľa zmluvy o úvere reg. č. 805/1/006/S/93 z 21. júna 1993 sa veriteľ Moravia Banka, a. s., Žilina, Bottova 7, zaviazal poskytnúť žalobkyni ako dlžníkovi úver vo výške 15 000 000 Sk s čerpaním v čiastkach a s poslednou čiastkou čerpania najneskôr do 31. augusta 1993. Poskytnutý úver sa dlžník zaviazal splatiť v splátkach do 20. júna 1997, kedy mal byť vyplatený celý poskytnutý úver. Podľa čl. II. bolo dohodnuté zaistenie úveru o. i. aj zmluvou o zriadení záložného práva k sporným nehnuteľnostiam. Doklady o zaistení úveru boli prílohou tejto zmluvy a tvorili ich neoddeliteľnú súčasť. Dňa 20. januára 2005 bola podpísaná kúpna zmluva medzi predávajúcou M-REAL, a. s., zastúpenou záložným veriteľom LEGURA, s. r. o., Žilina, Háľkova, IČO: 31 730 752, a kupujúcou MISTA, s. r. o., Žilina, Háľkova 3, IČO: 36 403 776, predmetom ktorej boli sporné nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, na základe ktorej predávajúca nadobudla sporné nehnuteľnosti, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Martin pod č. V 1294/95, od pôvodného veriteľa Moravia Banka, a. s. Podľa uvedenej kúpnej zmluvy mala predávajúca - M-REAL, a. s. uhradiť kúpnu cenu pôvodnému záložnému veriteľovi v splátkach a pohľadávka pôvodného záložného veriteľa zostala zabezpečená záložným právom zapísaným na LV č. XXXX Správy katastra Martin pod č. V 1294/95 - 629/95. Keďže predávajúca ako dlžník svoj záväzok z uvedenej kúpnej zmluvy riadne a včas veriteľovi

nesplnila, záložný veriteľ pristúpil k výkonu záložného práva podľa čl. III. zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam. Na základe uzatvorenej zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Martin pod č. V 983/94, záložný veriteľ predal záloh priamym predajom touto zmluvou. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že dňa 13. mája 2005 bola podpísaná zmluva o predaji časti podniku medzi predávajúcou MISTA, s. r. o. a kupujúcou SUAR, s. r. o., IČO: 36 429 252, o predaji odštepného závodu predávajúcej zapísanej v obchodnom registri Okresného súdu Žilina v oddelení: Sro, vl. č. 13403/L, s názvom MISTA, s. r. o., odštepný závod, Martin, M.R. Štefánika 16, ktorej vklad bol povolený pod č. V 1601/2005. Podľa čl. II uvedenej zmluvy sa predávajúca zaviazala touto zmluvou previesť na kupujúcu vlastnícke právo ku všetkým nehnuteľným veciam, k iným právam a k majetkovým hodnotám, ktoré slúžia na prevádzkovanie časti podniku špecifikovanej v bode 1.1. tejto zmluvy. Podľa čl. II. bodu 2.2 tejto zmluvy sa predávajúca zaviazala previesť na kupujúceho vlastnícke právo okrem iného k nehnuteľnostiam zapísaným Správou katastra Martin pre k. ú. S. na LV č. XXXX podľa špecifikácie, ktorá tvorí prílohu tejto zmluvy. Vlastníctvo k nehnuteľnostiam bolo zapísané v prospech spoločnosti MISTA, s. r. o. v celosti. Dňa 2. júna 2008 bola podpísaná kúpna zmluva medzi predávajúcou - spoločnosťou SUAR, s. r. o. a kupujúcou - spoločnosťou ORAVA SPÓLKA Z ORGANICZONA ODPOWIEDZIALNOŚCIA, Poľsko, Towarowa 6, 42-600 Tarnowskie Góry, Wojvodstvo Iłskie, KRS: 0000225001, REGION: 015862247, predmetom ktorej boli sporné nehnuteľnosti, ktorej vklad bol povolený pod č. V 2652/2008 dňa 5. augusta 2008.

1.3. Rozsudkom Okresného súdu Martin č. k. 5C/115/04-80 zo 7. septembra 2005 bolo určené, že žalobkyňa je výlučným vlastníkom budovy súpisného č. XXXX postavenej na pozemkoch parcelného č. XXX a č. XXX o výmere 1 381m², zastavaná plocha nachádzajúcich sa v k. ú. S., zapísaných na LV č. XXXX Správy katastra Martin. Podľa výpisu z LV č. XXXX bolo k 2. februáru 2005 v katastri nehnuteľností zapísané vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam v prospech spoločnosti MISTA, s. r. o. v celosti. Z rozhodnutia Správy katastra Martin z 29. mája 2008 súd prvej inštancie zistil, že od 16. mája 2005 sa viedlo pod č. V 1601/2005 konanie o povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností vo veci spoločnosti MISTA, spol. s. r. o. a spoločnosti SUAR, s. r. o., a to k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX ako stavba súpisného č. XXXX, postavená na pozemkoch parcelného č. XXX a č. XXX, zastavané plochy a nádvoría, o výmere 1 381m², a to na základe zmluvy o predaji časti podniku z 1. mája 2005, uzatvorenej medzi spoločnosťou MISTA, s. r. o. a spoločnosťou SUAR, s. r. o.. Právne účinky vkladu podľa zmluvy o predaji časti podniku z 1. mája 2005 nastali dňa 29. mája 2008. Do povolenia vkladu bolo vkladové konanie vedené pod č. V 1601/2005 prerušené rozhodnutím Správy katastra Martin z 21. júla 2005 do právoplatného skončenia konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, vedeného na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 10C/87/2005. Ďalej rozhodnutím z 5. septembra 2005 do právoplatného skončenia konania o oprave chyby č. L. XXXX/XXXX v súvislosti s B. XXX/XXXX, a rozhodnutím z 29. novembra 2005 podľa § 31a písm. a) Katastrálneho zákona do právoplatného skončenia konania o predbežnej otázke, ktorá mala význam pre rozhodnutie o vklade, ktoré bolo rozhodnutím z 10. februára 2006 zamietnuté podľa § 31 ods. 3 Katastrálneho zákona. K 27. januáru 2006 bolo vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam zapísané na LV č. XXXX Správy katastra S. v prospech žalobkyne.

1.4. Rozsudkom Okresného súdu Martin vo veci sp. zn. 18Cb/277/2007- 868 z 26. novembra 2011 bolo určené, že všetky kúpne zmluvy o prevode nehnuteľností - budovy súpisného č. XXXX, postavenej na pozemku parcelného č. XXX na ul. M. R. Štefánika, Martin a na pozemku parcelného č. XXX o výmere 1381 m², zastavané plochy a nádvoría, zapísané na LV č. XXXX, nachádzajúce sa v k. ú. S., Správy katastra Martin sú neplatné. Z rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 21C/19/2008-106 z 8. decembra 2015 súd prvej inštancie zistil, že prevody sporných nehnuteľností pokračovali aj potom, ako ich vlastnila spoločnosť NOVALIS, s. r. o. Ďalším vlastníkom na základe dražby bola spoločnosť AVEC BUILDING, s. r. o. a následne na základe kúpnej zmluvy spoločnosť T-systém, s. r. o. Napokon súd prvej inštancie poukázal na katastrálne konanie vedené Správou katastra Martin pod č. V 187/2005 so záverom, že všetky súvisiace konania týkajúce sa vlastníckeho práva evidovaného k nehnuteľnostiam vedeným na LV č. XXXX k. ú. Martin, sa museli ukončiť v poradí, v akom boli na liste vlastníctva vyznačené plomby, resp. o vrátení vlastníckeho práva na pôvodného vlastníka na základe rozhodnutia

súdu.

1.5. Z dôvodu späťvzatia žaloby súd prvej inštancie konanie sčasti o zaplatenie 1 866 253 eur istiny s príslušenstvom zastavil v súlade s ustanoveniami § 144, § 145 ods. 2 a § 146 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

1.6. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 2, § 3, § 4 ods. 1, § 9 ods.1 prvej vety, § 10, § 18 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nezákonným postupom v znení účinnom do 30. júna 2003 (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), § 3 ods. 1, § 5 ods. 1 až 3, § 6 ods. 1 a 2, § 9 ods. 1 a 4, § 15 ods. 1, § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení účinnom do 31. decembra 2012 (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), § 16 ods. 1 a 4, § 17 ods. 1 až 3, § 27 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2013. Konštatoval, že nárok na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci je upravený v zákone č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. júla 2004, resp. v zákone č. 58/1969 Zb. v znení účinnom do 30. júna 2004, pričom v oboch týchto zákonoch je stanovená povinnosť poškodeného nárok na náhradu škody vopred predbežne prerokovať s príslušným orgánom štátu. V zákone č. 58/1969 Zb. len vo vzťahu k nezákonnému rozhodnutiu, nie vo vzťahu k nesprávnemu úradnému postupu. To znamená, že pred eventuálnym uplatnením práva na náhradu škody na súde je potrebné najprv požiadať orgán, ktorý koná v mene štátu ako nositeľa zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci o náhradu škody. Až keď príslušný orgán nárok na náhradu škody neuspokojí, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku na súde. S účinnosťou od 1. januára 2013 bolo do zákona č. 514/2003 Z. z. doplnené zákonom č. 412/2012 Z. z. ustanovenie § 16 ods. 4 veta druhá, v zmysle ktorého pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Keďže zákon č. 412/2012 Z. z. neobsahoval žiadne prechodné ustanovenia, predmetné ustanovenie sa aplikuje aj v konaniach začatých pred účinnosťou tohto zákona. K rovnakému záveru však bolo možné podľa názoru súdu prvej inštancie dospieť aj za účinnosti pôvodnej právnej úpravy, t. j. nová právna úprava účinná od 1. januára 2013 len výslovne stanovila to, čo implicitne vyplývalo z pôvodnej právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2012. V konaní bolo preukázané, že žalobkyňa predbežne prerokovala svoj nárok žiadosťou z 1. decembra 2010 (v spise na č. I. 38). Listom z 19. mája 2011 (v spise na č. I. 51) žalovaná reagovala na žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody v tom zmysle, že žiadosti nevyhovela. V žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody si žalobkyňa uplatnila nárok na zaplatenie skutočnej škody vo výške 1 825 873 eur, v ktorej časti vzala následne žalobu späť. Ďalej si uplatnila nárok na náhradu ušlého zisku za obdobie 25. januára 2005 do 26. januára 2006 vo výške 75 952 eur, a za obdobie od 29. mája 2008 do 30. novembra 2010 vo výške 138 617 eur, a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1 000 000 eur.

1.7. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít vyplýva, že právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci orgánom verejnej moci si možno uplatniť len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej vzniklo aj právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, nemohla dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z titulu bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto tento prospech na jej úkor získal, a je povinný jej ho vydať, pričom dotknutá fyzická alebo právnická osoba musí preukázať, že sa bez vlastného zavinenia nemohla domôcť vydania bezdôvodného obohatenia. Existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy, a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia. Kým žalobca má pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto ho získal, resp. kým nepreukázal bezúspešné domáhanie sa vydania tohto obohatenia, ak táto bezúspešnosť nebola ním zavinená, nie je daný základný predpoklad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a to existencia samotnej škody (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR zo 16. apríla 1985 sp. zn. 4 Cz 110/84, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. februára 2013 sp. zn. II. ÚS 165/2012, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. júla 2021 sp. zn. 5Cdo/181/2019).

1.8. Žalobkyňa si z titulu náhrady škody uplatňovala nárok na náhradu škody vo forme ušlého zisku, pozostávajúceho z ušlého nájomného za prenájom predmetnej nehnuteľnosti v období, keď žalobkyňa

nebola zapísaná v katastri nehnuteľností ako vlastník týchto nehnuteľností. Medzi stranami pritom nebolo sporné, že predmetné nehnuteľnosti v tom období využívali resp. prenajímali tretie osoby, ktoré boli postupne zapísané v katastri nehnuteľností ako vlastníci týchto nehnuteľností. Žalobkyňa bola do katastra nehnuteľností zapísaná ako vlastník na základe rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 17Cb/131/2014-415 z 30. septembra 2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 14Cob/48/2020-806 z 28. januára 2021, pričom titulom nadobudnutia bola kúpna zmluva evidovaná pod č. V 1564/93. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa bola vlastníkom sporných nehnuteľností po celý čas a tretie osoby využívali tieto nehnuteľnosti bez právneho titulu. Žalobkyňa sa v takom prípade mala primárne domáhať vydania bezdôvodného obohatenia od týchto tretích osôb. Až v prípade, ak by sa žalobkyňa nevedela bez svojej viny domôcť vydania bezdôvodného obohatenia, mohol by jej vzniknúť nárok na náhradu škody voči štátu. Bolo pritom povinnosťou žalobkyne v tomto konaní tvrdiť a najmä preukázať, že sa efektívnym spôsobom riadne a včas domáhala vydania bezdôvodného obohatenia voči týmto tretím osobám a že sa bez svojho zavinenia nemohla domôcť vydania tohto bezdôvodného obohatenia. Z vyjadrení žalobkyne nebolo možné zistiť, či sa domáhala od povinných subjektov vydania bezdôvodného obohatenia efektívnym spôsobom riadne a včas a účinnými prostriedkami. Naopak, z jej vyjadrenia vyplynulo, že niektoré z konaní boli zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku. V takom prípade sa však žalobkyňa nemôže úspešne domáhať náhrady škody voči štátu. V kontexte uvedeného preto súd prvej inštancie skonštatoval, že v danom prípade nebol preukázaný základný predpoklad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a to existencia samotnej škody. Žalobkyňa však nepreukázala relevantným spôsobom ani výšku uplatneného ušlého zisku vo výške 3 440 494 eur. Ušlý zisk predstavuje zmarený majetkový prospech, prekazené zväčšenie alebo budúce rozmnoženie majetku poškodeného, ktorý bolo možné očakávať s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, ktorý ale nenastal v dôsledku škodnej udalosti. Žalobkyňa v žalobe vychádzala z údajne dohodnutej výšky nájomného s nájomcami v rokoch 2003 a 2004, dôkazy o takto dohodnutom nájomnom však nepredložila. Takto vyčíslený ušlý zisk však podľa názoru súdu prvej inštancie nezodpovedá ekonomickej realite, keďže v ňom nie sú zohľadnené výdavky, ktoré by žalobkyňa určite vynaložila, ak by predmetné nehnuteľnosti spravovala (energie, údržba a investície, poistenie, dane atď.). Neskôr v priebehu konania výpočet ušlého zisku zmenila tak, že sa domáhala ušlého zisku za obdobie od 12. septembra 1995 do 22. marca 2021 vo výške obvyklého nájomného za nebytové priestory v danej lokalite v meste Martin vo výške 8,70 Sk za 1 m² na jeden deň. Keďže celková plocha nehnuteľnosti mala byť o veľkosti 1 267 m², ušlý zisk podľa žalobkyne predstavoval sumu vo výške 11 022,90 Sk resp. 365,90 eura denne. Takto stanovený ušlý zisk však žalobkyňa riadne nezdôvodnila a najmä nepreukázala jeho výšku relevantnými dôkazmi. I napriek predloženým zmluvám o nájme nebytových priestorov z 20. novembra 2000, z 31. augusta 2006 a z 1. augusta 1998, dodatku k zmluve o nájme nebytových priestorov z 1. augusta 1998, súd prvej inštancie nepovažoval tieto dôkazy za dostatočné na preukázanie skutočnej výšky ušlého zisku za celé uplatnené obdobie od 12. septembra 1995 do 22. marca 2021. V tejto súvislosti podotkol, že pri výpočte ušlého zisku žalobkyňa opätovne nezohľadnila skutočnosť, že so správou nehnuteľností, resp. s jej podnikateľským využitím napr. prenájmom nebytových priestorov sú spojené nevyhnutné výdavky, ktoré by ako vlastník - správca nehnuteľnosti vynaložil a ktoré by znížili zisk z nájomného. Na základe uvedeného súd prvej inštancie skonštatoval neunesenie dôkazného bremena ohľadom preukázania skutočnej výšky škody z titulu ušlého zisku.

1.9. K rovnakému záveru dospel súd prvej inštancie aj vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1 000 000 eur. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobkyňa odôvodňovala tým, že nesprávnym úradným postupom žalovanej utrpela stratu povesti, dôvery jej obchodných partnerov a noví obchodní partneri odstúpili od zmlúv z dôvodu, že na liste vlastníctva boli vyznačené plomby. Stratou nehnuteľnosti žalobkyňa stratila svoju opodstatnenosť, keďže jej existencia bola založená na prenájme tejto nehnuteľnosti. Žalobkyňa neuviedla žiadne ďalšie skutočnosti na odôvodnenie požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a na jej preukázanie ani nenavrhol vykonanie žiadneho dôkazu. Z príslušnej právnej úpravy pritom vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch sa uhrádza len v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením, vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, a ak nemajetkovú ujmu nie je možné uspokojiť inak. Výška nemajetkovej ujmy v peniazoch sa určuje s prihliadnutím najmä na a) osobu poškodeného, jeho doterajší

život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. Skutkové tvrdenia žalobkyne ohľadom spôsobenej nemajetkovej ujmy boli nedostačujúce na to, aby súd prvej inštancie mohol posúdiť, či žalobkyni patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch a v akej výške. Na základe uvedeného súd prvej inštancie uzavrel, že ani vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobkyňa neuniesla bremeno tvrdenia ani dôkazné bremeno.

2. Následne súd prvej inštancie posudzujúc ďalší predpoklad vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a to príčinnú súvislosť, s odkazom na jej definíciu, ako vzťah pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) prechádza následku a vyvoláva ho, ustálil, že žalobkyňa v konaní nepreukázala existenciu priamej príčinnej súvislosti medzi tvrdenými nezákonnými rozhodnutiami, resp. nesprávnymi úradnými postupmi a vznikom škody. K uvedenému poznamenal, že z vyjadrení strán vyplynulo, že ohľadom sporných nehnuteľností prebiehali dlhoročné súdne spory medzi žalobkyňou a tretími osobami o určenie vlastníctva, resp. o určenie neplatnosti právnych úkonov, či o vypratanie nehnuteľnosti, preto škoda mohla byť spôsobená aj najmä alebo iba v príčinnej súvislosti s konaním týchto tretích osôb porušením ich povinnosti z ich strany. Tvrdenia žalobkyne a navrhované dôkazy vyhodnotil súd prvej inštancie za nedostatočné pre prijatie záveru, že nezákonné rozhodnutia resp. nezákonné úradné postupy boli priamou, bezprostrednou a ničím neprerušenou príčinou vzniknutého následku ušlého zisku v majetkovej sfére žalobkyne. Napokon súd prvej inštancie poznamenal, že otázku nezákonnosti rozhodnutia nemožno riešiť v civilnom sporovom konaní ako predbežnú otázku bez toho, aby toto rozhodnutie bolo pre nezákonnosť predtým zrušené príslušným orgánom (R 35/1977). Objektívna zodpovednosť spojená s nesprávnym úradným postupom predpokladá porušenie pravidiel ustanovených právnymi predpismi pre postup orgánu verejnej moci pri jeho činnosti, čiže vady v spôsobe vedenia konania. Ide spravidla o faktický zásah a nečinnosť, ktorý s rozhodovacou činnosťou nesúvisí bezprostredne a vo vydanom rozhodnutí sa nepremietne. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom v rámci činnosti vedúcej k vydaniu rozhodnutia, preto do úvahy prichádza len vtedy, ak ide o úkony úradného postupu, ktoré samy osebe k vydaniu rozhodnutia nevedú alebo ak sa nesprávnosť postupu v rozhodnutí neprejaví. Pokiaľ ale orgán verejnej moci zisťuje podmienky a predpoklady pre vydanie rozhodnutia, za tým účelom zhromažďuje podklady, dôkazy, hodnotí zistené skutočnosti, ktoré právne posudzuje a pod., ide o činnosť priamo smerujúcu k vydaniu rozhodnutia. Prípadné nesprávosti či vady pri zisťovaní podkladov a pri ich posudzovaní sa potom prejaví práve v obsahu rozhodnutia a z hľadiska zodpovednosti štátu môžu byť hodnotené len podľa ustanovení zákona o nezákonnom rozhodnutí. Za nesprávny úradný postup teda nie je možné považovať pochybenie a nedostatky spočívajúce v tom, že orgán verejnej moci pred svojím rozhodnutím nesprávne vyhodnotil podmienky jeho vydania a že v dôsledku toho je ním vydané rozhodnutie nesprávne a nemalo byť vydané, prípadne, že malo byť vydané v inej podobe či za iných okolností. Pokiaľ teda postup katastrálneho úradu (správy katastra, resp. okresného úradu, katastrálneho odboru) vyústil do prijatia rozhodnutia o povolení vkladu, chybné posúdenie predpokladov a podmienok povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností nepredstavuje nesprávny úradný postup, ale nesprávnosť, nezákonnosť samotného rozhodnutia (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2011 sp. zn. 6Cdo/115/2010 a uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. apríla 2012 sp. zn. IV. ÚS 170/2012).

2.1. Vychádzajúc z uvedeného súd prvej inštancie zdôraznil, že žalobkyňou predložené viaceré rozhodnutia katastrálneho úradu neboli príslušným úradom zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť. Do úvahy neprichádzala žalobkyňou tvrdená ničotnosť rozhodnutí, ktorá v konaní nebola preukázaná. Samotná skutočnosť, že prevodné zmluvy na podklade ktorých katastrálny úrad vykonal vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, ktoré boli súdom určené za absolútne neplatné, ničotnosť rozhodnutí katastrálneho úradu nezakladá.

2.2. Vo vzťahu k posúdeniu nesprávneho úradného postupu, súd prvej inštancie s poukazom na zistený skutkový stav ustálil, že len výrok o určení vlastníckeho práva môže byť podkladom na vykonanie zápisu do katastra nehnuteľností. Taktiež príslušný katastrálny úrad nie je oprávnený v konaní o záznam

skúmať zákonnosť vykonania dobrovoľnej dražby, ani platnosť zmluvy na podklade ktorej zápis do katastra nehnuteľností vykonal. Vysporiadaním sa s uplatnenými námietkami žalobkyňou v spore, súd prvej inštancie zamietol žalobu z dôvodu nepreukázania existencie základných predpokladov zodpovednosti za škodu. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s ustanoveniami § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. januára 2023 sp. zn. 2Co/11/2022 rozsudok súdu prvej inštancie v zamietavom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania potvrdil; žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3.1. Odvolací súd v odôvodnení skonštatoval, že súd prvej inštancie správne ustálil, že v konaní o nároku na náhradu škody zo zodpovednostného vzťahu štátu pri výkone verejnej moci spočívalo dôkazné bremeno v preukázaní vzniku škody na žalobkyňu. Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 16. apríla 1985, sp. zn. 4 Cz 110/84, ktoré rozhodnutie bolo publikované pod č. 4/1987 vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj z rozhodnutia sp. zn. 5Cdo181/2019 a z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) napr. sp. zn. III. ÚS 361/09, II. ÚS 165/2012, II. ÚS 17/2013 vyplýva, že nárok na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci je zásadne nárokom subsidiárneho charakteru, podmienený tým, že poškodený sa nemôže nápravy domôcť inak, čo znamená, že štát je až posledným dlžníkom. Inými slovami povedané, ak poškodenému svedčí právo voči jeho dlžníkovi, ktoré môže uplatniť, nevzniká mu nárok na náhradu škody spôsobenej výkonom verejnej moci. Iba v prípade, že pohľadávku oprávnenému nie je možné ako priamy nárok uspokojiť, vzniká oprávnenému škoda spočívajúca v znížení majetku, alebo v ušlom zisku. Pre záver o faktickej nevymožiteľnosti nárokov od priameho dlžníka, teda k preukázaniu vzniku škody, nie je nevyhnutné, aby žalobca najprv vymáhal svoju pohľadávku voči dlžníkovi v súdnom konaní a aby bol teda známy negatívny výsledok, ale je nevyhnutné preukázať tvrdenie, prečo je priama pohľadávka nevymožiteľná, teda preukázanie nemajetnosti tejto osoby. V konaní nebolo sporným, že od prvotnej zmeny vlastníctva založenej nehnuteľnosti túto mali v držbe, v užívaní tretie osoby, pričom žalobkyňa v konaní tvrdila, že od týchto subjektov žiadala vrátenie istiny zodpovedajúcej majetkovému vyjadreniu užívania nehnuteľnosti v rozhodnej dobe. Z podania žalobkyne zo 6. apríla 2017 je zrejmé, že voči prvému nadobúdateľovi vlastníctva založenej nehnuteľnosti spoločnosti M-REAL, a. s. Martin si žalobkyňa uplatnila za účelom vydania bezdôvodného obohatenia zádržné právo (č. I. 491 spisu), preto bolo pre vec podstatným zistenie ako s predmetmi zádržného práva žalobkyňa naložila. V prípade vyhlásenia konkurzu na spoločnosť MISTA, s. r. o, od ktorej žalobkyňa žiadala vydanie bezdôvodného obohatenia žalobou na Okresnom súde Martin, vo veci vedenej pod sp. zn. 18Cb/228/2008 (č. I. 492 spisu), bolo podstatným zistenie ako na túto skutočnosť žalobkyňa zareagovala, pretože v takomto prípade jej škoda voči štátu mohla vzniknúť až vtedy, ak ňou uplatnený nárok v rámci konkurzu nebol uspokojený. Žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie založenej nehnuteľnosti v období rokov 2008-2012 voči spoločnosti SUAR, s. r. o. a S. O. (č. I. 495 spisu) vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 18Cb/145/2013 vzala žalobkyňa späť, pričom z obsahu tohto podania nie je zrejmé, či dôvodom späťvzatia bola nemožnosť uspokojenia uplatneného nároku. Uvedené tvrdenia žalobkyne nie sú objektívnymi dôkazmi o nemajetnosti dlžníkov, rovnako ani výzvy na plnenie voči ďalším dlžníkom spoločnosti AVEC BUILDING, s. r. o, a spoločnosti T-systém, spol. s. r. o. (č. I. 502-505 spisu), pretože z nich nie je možné zistiť, či voči žalobkyňu tieto spoločnosti neplnili pohľadávky pre nemajetnosť. Pre nepreukázanie bezúspešnosti vydania bezdôvodného obohatenia žalobkyňou, ako podmienky vzniku nároku na náhrady škody z titulu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, nebolo potom vo veci rozhodujúcim faktické ustálenie výšky škody z titulu straty ušlého zisku spočívajúceho v strate nájomného z nehnuteľnosti žalobkyňou navrhnutým znaleckým dokazovaním.

3.2. Následne odvolací súd citujúc ustanovenie § 151b ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka ďalej uviedol, že súdom prvej inštancie bolo zistené, že zmluva o zriadení záložného práva z 18. februára 1994 bola právoplatným rozhodnutím Správy katastra Martin zavkladovaná a tým boli podľa ustanovenia § 151b ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu vkladu boli splnené predpoklady pre vznik záložného práva. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že pri zriadení záložného práva na základe zmluvy je

potrebné rozlišovať právny dôvod nadobudnutia záložného práva a právny spôsob jeho nadobudnutia. I keď zo zmluvy vznikajú ich účastníkom práva a povinnosti, k vzniku záložného práva podľa záložnej zmluvy ešte nedochádza, vznik záložného práva totiž nastáva až účinnosťou záložnej zmluvy, k čomu dochádza jej vkladom do katastra nehnuteľností. Podľa právnej úpravy účinnej ku dňu uzavretia a zavkladovania záložnej zmluvy vznikalo k nehnuteľnostiam záložné právo nielen podľa platnej záložnej zmluvy, ale aj na základe neplatnej záložnej zmluvy, ak vec bola odovzdaná záložnému veriteľovi a ten ju prijal v dobrej viere, že záložca je oprávnený vec založiť (§ 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení ku dňu vkladu záložnej zmluvy). Z tohto právneho stavu vyplýva, že určenie neplatnosti záložnej zmluvy ešte neznamená, že podľa takejto zmluvy záložné právo nemohlo vzniknúť. Výslovenie neplatnosti záložnej zmluvy, v podmienkach danej veci dokonca len prejudiciálne, lebo zaväzujúca je len výroková časť rozhodnutia súdu, nepotvrdzuje právny vzťah vzniku záložného práva, ale len danú záložnú zmluvu. I keď správa katastra mala pri svojom rozhodovaní skúmať právny titul, na základe ktorého záložca - žalobkyňa pre účely získania úverovej istiny dala nehnuteľnosť do zálohy, nemá opomenutie správy katastra v tomto smere, resp. (ne)správnosť vyhodnotenia právneho charakteru záložnej zmluvy, keď iba v prípade obchodného vzťahu pri hodnote vyššej ako 1 000 000 Sk (33 193,92 eura) v mene spoločnosti žalobkyne, mali konať dvaja konatelia určujúci význam, pretože z postupu správy katastra pri rozhodovaní o vklade záložnej zmluvy nie je možné usudzovať dobrú vieru záložného veriteľa. Predmetný postup nevypovedá nič o tom, ako záložný veriteľ pri uzatváraní zmluvy o zriadení záložného práva postupoval resp. mal postupovať.

3.3. Za nesprávny preto považoval odvolací súd názor žalobkyne, že už z prejudiciálneho určenia neplatnosti záložnej zmluvy je možné nepochybne vyvodiť aj neexistenciu záložného práva, a tým nezákonnosť rozhodnutí správy katastra spojených so vznikom záložného práva, resp., že vklad zmluvy o zriadení záložného práva pod č. V 983/94 na príslušný list vlastníctva dňa 10. mája 1994 je nulitým právnym úkonom. Nulita alebo ničotnosť právneho úkonu je dôsledkom vady, ktorá spôsobuje, že právny úkon neexistuje, teda chýba niečo, čo by bolo spôsobilé dotknúť sa právnej sféry fyzickej alebo právnickej osoby, a takéto rozhodnutie je postavené na úroveň nezákonného rozhodnutia. V podmienkach danej veci, ale súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že rozhodnutie Správy katastra Martin o vzniku záložného práva podľa záložnej zmluvy žalobkyne ako záložcu a záložného veriteľa Moravia Banka a. s. z 18. februára 1994, nie je ničotným právnym úkonom, na ktorú argumentáciu súdu prvej inštancie uvedenú v bode 54. jeho odôvodnenia odkázal. Uvedené pre danú vec znamená, že pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody zo zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je potrebné splniť zákonnú požiadavku zrušenia, resp. určujúceho vyslovenia nezákonnosti rozhodnutia o vzniku záložného práva podľa zmluvy o zriadení záložného práva pod č. V 983/94, zapísanej na LV č. XXXX k. ú. S. dňa 10. mája 1994, ktorá podmienka splnená nebola. Napokon odvolací súd nesúhlasil ani s argumentáciou žalobkyne, že správa katastra nesprávne pristúpila k zápisom vlastníckeho práva ďalších nadobúdateľov, resp. rozsudkov súdov alebo notárskej zápisnice vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti, pretože rozsudky súdov znejúce na neplatnosť zmlúv, či už kúpnych alebo aj zo záložných zmlúv, nie sú listinami potvrdzujúcimi právny vzťah. Do katastra nehnuteľností sa nezapisujú samotné zmluvy, zapisujú sa či už vkladom alebo záznamom alebo naopak výmazom právne vzťahy. V ďalšom odvolací súd odkázal na správnu a vyčerpávajúcu argumentáciu súdu prvej inštancie uvedenú v bodoch 55. až 62. odôvodnenia.

3.4. Následne odvolací súd dôvodil, že v prípade, ak by aj v danom prípade bolo možné dospieť k záveru, že zo strany správy katastra došlo k nezákonnému rozhodnutiu, toto rozhodnutie by bolo len jednou z príčin, ktorá mohla viesť k vzniku škody. Je bežné, že sa kauzálneho deja zúčastňuje viac skutočností, ktoré vedú k vzniku škody. Medzi takýmito skutočnosťami je však potrebné identifikovať právne relevantnú príčinu vzniku škody. Z celého reťazca všeobecnej príčinnej súvislosti, v ktorom každý jav má svoju príčinu, zároveň však je príčinou iného javu, treba sledovať len tie príčiny, ktoré sú dôležité pre zodpovednosť za škodu. Musí ísť o skutočnosti podstatné, bez ktorých by k vzniku škody nedošlo. Ak zostala pôvodná škodová udalosť tou skutočnosťou, bez ktorej by k následku nedošlo, príčinná súvislosť sa neprerušuje. Podľa teórie príčinnej súvislosti je príčinná súvislosť daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností dôsledkom protiprávneho úkonu alebo škodovej udalosti. Súčasne sa musí preukázať, že škoda by nebola nastala bez tejto príčiny. Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že v prípade ich riadneho a

včasného nesplnenia je záložný veriteľ oprávnený domáhať sa uspokojenia zo založenej veci. Namietanou zmluvou o zriadení záložného práva z 18. februára 1994, bola zabezpečená pohľadávka veriteľa Moravia Banka a. s. voči žalobkyni ako dlžníkovi zo zmluvy o úvere reg. č. 805/1/006/S/93 z 21. júna 1993 (v spise na č. 1. 6, 374, 376), preto škoda v podmienkach danej veci by bola spôsobená prvotne tým, že žalobkyňa si povinnosti úverového dlžníka riadne neplnila. Pokiaľ by žalobkyňa dodržala podmienky úverovej zmluvy, neboli by dané podmienky pre výkon záložného práva. V kontexte uvedeného odvolací súd podotkol, že na základe uvedených dôvodov neboli splnené podmienky pre zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

3.5. K odvolacím námietkam týkajúcim sa uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy následne uviedol, že aj keď s ohľadom na vyššie uvedené je posúdenie záverov súdu prvej inštancie vo vzťahu k zadost'učineniu bezpredmetné, poukázal na to, že primerané zadost'učinenie sa poskytuje za vzniknutú ujmu nemajetkovej povahy, nie už v dôsledku existencie nesprávneho úradného postupu alebo nezákonného rozhodnutia. Inak povedané, aby mohlo byť poskytnuté zadost'učinenie je potrebné, aby poškodený tvrdil a aj preukázal, že mu v dôsledku nesprávneho úradného postupu alebo nezákonného rozhodnutia vznikla ujma nemajetkovej povahy, teda musí v konaní pred súdom prvej inštancie predniesť tvrdenia o tom, v čom táto ujma spočíva a navrhnúť príslušné dôkazy podporujúce tieto tvrdenia. Výsledky dokazovania v preskúmvanej veci nedávajú podklad pre prijatie záveru o splnení týchto procesných povinností žalobkyňou. Žalobkyňa v odvolaní odvodzovala nemajetkovú ujmu od poškodenia jej dobrého mena medzi podnikateľmi a obyvateľmi mesta Martin, ktorú argumentáciu považoval odvolací súd za novú, neuplatnenú v konaní pred súdom prvej inštancie, preto v súlade s § 366 písm. c) CSP vyhodnotil tento prostriedok procesnej obrany ako neprípustnú novotu v odvolacom konaní. Na záver poznamenal, že ďalšie uplatnené námietky neboli spôsobilé zvrátiť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, ktoré ako vecne správne potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 CSP, vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a zásadou procesnej ekonómie v zmysle čl. 17 Základných princípov CSP.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala prekvapivosť, nedostatočné odôvodnenie, jasnosť, zrozumiteľnosť a presvedčivosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Dôvodila, že v súvislosti s posúdením vzniku záložného práva odvolacím súdom ide o novú argumentáciu, ktorú považovala za prekvapivú, ku ktorej sa nemala možnosť vyjadriť. Zároveň za prekvapivé považovala aj posúdenie podstatnej príčiny vzniku škody, s ktorým odôvodnením sa nestotožnila. Tvrdila, že prvotnou príčinou, prečo vôbec mohlo dôjsť k výkonu záložného práva priamym predajom majetku bol zápis neexistujúceho záložného práva, bez ktorého by ďalšie účelové prevody po dobu viac ako 25 rokov vôbec nenastali. Ďalej dôvodila, že odvolací súd sa odmietol zaoberať jej argumentáciou ohľadne nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú považoval za novotu. S uvedeným názorom nesúhlasila, čím došlo k porušeniu jej práva na presvedčivosť odôvodnenia v extrémnej miere. Zároveň namietala, že súdy nerozhodli o celom predmete konania teda o všetkých uplatnených tituloch. Podľa názoru dovolateľky mal nesprávny procesný postup spočívať aj v nevykonaní dokazovania k otázke preukázania ušlého zisku, i napriek predloženému návrhu na jeho vykonanie. Napokon tvrdila, že nebolo rozhodnuté o zmene žaloby, ako aj, že odvolací súd vychádzal z odlišných dôvodov zamietnutia žaloby ako súd prvej inštancie v posúdení otázky preukázania vzniku škody. Nestotožnila sa so záverom odvolacieho súdu v posúdení otázky o vzniku záložného práva, z dôvodu nesplnenia úveru, ktorú argumentáciu súdu považovala za uvedenú prvýkrát.

4.1. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením v zmysle § 421 ods. 1 CSP dovolateľka nesúhlasila so záverom odvolacieho súdu v posúdení otázky vzniku záložného práva, podľa ktorého podľa právnej úpravy účinnej ku dňu uzatvorenia a zavkladovania záložnej zmluvy vzniklo k nehnuteľnostiam záložné právo nielen podľa platnej záložnej zmluvy, ale aj na základe neplatnej záložnej zmluvy, ak vec bola odovzdaná záložnému veriteľovi a ten ju prijal v dobrej viere, že záložca je oprávnený vec založiť. Zároveň poukázala na konštatovanie odvolacieho súdu, ktorý nepovažoval za správny jej názor, spočívajúci v tvrdení, že už z prejudiciálneho určenia neplatnosti záložnej zmluvy je

možné nepochybne vyvodiť aj neexistenciu záložného práva, a tým nezákonnosť rozhodnutí správy katastra spojených so vznikom záložného práva. Odvolací súd dôvodil, že v zmysle ním uvedenej právnej úpravy v čase podpisu zmluvy, a to Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 278/1993 Z. z. platného a účinného od 1. januára 1994 do 30. septembra 1994, záložné právo k nehnuteľnosti vzniklo, a teda názor žalobkyne o neexistencii záložného práva neobstojí. Následne dovolateľka tvrdila, že uvedeným právnym názorom odvolací súd založil prípustnosť a dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP spočívajúceho v riešení právnej otázky v znení, či „umožňovala právna úprava Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 278/1993 Z. z. platného a účinného od 1. januára 1994 do 30. septembra 1994, resp. právnej úpravy Občianskeho zákonníka účinnnej do 31. decembra 2002 vznik záložného práva podľa § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka odovzdaním dobromyseľnému záložnému veriteľovi k nehnuteľným veciam“. S poukazom na judikát R 13/1999 uviedla, že odvolací súd nesprávne právne vec vyložil v rozpore s rozhodovacou praxou, keďže judikatúra vykladá predmetné ustanovenie tak, že prijatím veci odovzdanej dobromyseľnému veriteľovi bez súhlasu vlastníka alebo inej osoby, ktorá má k veci iné vecné právo nezlučiteľné s iným právom, môže vzniknúť záložné právo len k hnuťnej veci. Neexistenciu záložného práva skonštatoval aj súd prvej inštancie v právoplatne skončenom konaní vedenom pod sp. zn. 18Cb/277/2007. Otázka (ne)existencie záložného práva mala pre tento spor význam, pretože z nej odvolací súd vyvodil konštatovanie, že neplatnosť záložnej zmluvy so sebou v tomto prípade nenesie existenciu záložného práva, a teda nezákonnosť postupu Správy katastra Martin, preto jej zodpovedanie má význam vo vzťahu k základu nároku na náhradu škody a je pre toto konanie podstatným. K dobromyseľnosti záložného veriteľa, na ktorú odkázal odvolací súd, dovolateľka namietala, že banka ako záložný veriteľ nemohla byť nikdy dobromyseľná, keďže spôsob konania konateľov spoločnosti vyplýval z obchodného registra ako verejného zoznamu. Podľa názoru dovolateľky v tomto ohľade došlo k svojvoľnému posúdeniu dobromyseľnosti záložného veriteľa, pretože nemohla existovať ani pochybnosť o nedobromyseľnosti banky.

4.2. K otázke posúdenia potreby zrušenia rozhodnutia pre nezákonnosť, dovolateľka uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, s vymedzením otázky v znení: „Má právoplatné rozhodnutie súdu o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli prevedené na základe absolútne neplatnej scudzovacej zmluvy, neplatnej v dôsledku absolútnej neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, ktorá jej predchádzala, povahu vyslovenia nezákonnosti (zrušenia) rozhodnutia orgánu, ktorý o vklade záložného práva rozhodoval, ak sa jednalo o vadu záložnej zmluvy, o ktorej orgán o vklade záložného práva rozhodoval, a ktorú vadu záložnej zmluvy bol orgán katastra povinný z úradnej povinnosti skúmať“. Podľa názoru dovolateľky rovnaký význam ako zrušenie rozhodnutia orgánu katastra pre nezákonnosť má aj rozhodnutie všeobecného súdu o určení vlastníckeho práva v prípade, ak nezákonnosť rozhodnutia orgánu katastra spočívala v zavkladovaní absolútne neplatnej zmluvy, avšak len vtedy, ak neplatnosť zmluvy spočívala v podmienke, ktorú bol orgán katastra povinný z úradnej povinnosti skúmať. S poukazom na právny záver vyplývajúci z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/15/2009, vychádzajúc zo zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu dôvodila, že správa katastra mala k dispozícii výpis z obchodného registra a teda pokiaľ by záložnú zmluvu riadne preskúmala, nerozhodla by o nej obratom v ten istý deň, ale by zistila, že konatelia museli konať dvaja. Rozsudkom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 17Cb/131/2014 bolo určené vlastnícke právo v prospech žalobkyne a rozhodnuté, že vlastnícke právo nadobudnuté kúpnu zmluvou evidovanou pod č. V 1564/1993 nikdy nestratila. V danom prípade súd vychádzal z posúdenia záložnej zmluvy ako absolútne neplatnej zmluvy, čo bolo už prejudiciálne konštatované v právoplatnom rozhodnutí Okresného súdu Martin v rozsudku č. k. 18Cb/277/2007-868 z 25. novembra 2011, že záložné právo nevzniklo. Ak účinky záložnej zmluvy nenastali a výsledok v podobe zápisu záložného práva bol zrušený, preto podľa presvedčenia dovolateľky bolo potrebné postupovať v súlade s účelom zákona a nie prísne formálne. V kontexte uvedeného podotkla, že do úvahy by prichádzala otázka dôvodnosti podania správnej žaloby proti rozhodnutiu správy katastra namiesto určovacej žaloby, teda konkurencia týchto dvoch žalôb.

4.3. K obmedzenosti rozsahu uplatňovanej škody vo vzťahu k (ne)prerokovaniu jej uplatňovanej výšky, dovolateľka vymedzila v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP otázku v znení, či „Je možné aplikovať obmedzenie podľa § 16 ods. 4 druhá veta zákon č. 514/2003 Z.

z. v znení novely zákona č. 412/2012 Z. z. aj zodpovednosť štátu za škodu, ktorá vznikla pred účinnosťou daného zákona“. Dôvodila, že obmedzenie nie je možné aplikovať s poukazom na ustanovenie § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Pokiaľ zákon č. 58/1969 Zb. takéto obmedzenie neobsahoval, nebolo možné dospieť k záveru, že bolo potrebné predbežne prerokovať základ nároku, resp. jeho právny dôvod. Podľa názoru dovolateľky, sudy nesprávne aplikovali uvedené ustanovenie aj na zodpovednosť štátu za škodu, ktorá vznikla pred účinnosťou daného zákona, čím vec nesprávne právne posúdili. Napokon nesprávne právne posúdenie spočívalo malo spočívať aj v aplikácii iba podľa zákona č. 58/1969 Zb. V tejto súvislosti dovolateľka zdôraznila, že došlo k zjavne nesprávnemu právnemu posúdeniu ostatných titulov vzniku škody, keď nebol aplikovaný zákon č. 514/2003 Z. z., čím je daný dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP pre riešenie otázky, či „ak žalobca tvrdí viacero titulov nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným úradným postupom (nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu), a za situácie, ak za sebou nasledovalo viac nezákonných úradných postupov (rozhodnutí toho istého orgánu), posudzuje sa nárok na náhradu škody z každého postupu (rozhodnutia) zvlášť, a teda podľa zákona účinného v čase, keď ku konkrétnemu nezákonnému postupu (rozhodnutiu) došlo, alebo sa posudzuje podľa úpravy účinnej v čase prvého rozhodnutia ako prvého článku v reťazi“. Podľa názoru dovolateľky bolo potrebné k splneniu podmienok nároku na náhradu škody pristupovať jednotlivo a hodnotiť každý nárok zvlášť podľa úpravy platnej a účinnej v čase jeho vydania, resp. vykonania postupu. V tejto súvislosti dodala, že nemožno opomenúť napríklad aj nesprávny úradný postup, vyjadrený Katastrálnym úradom v Žiline v rozhodnutí sp. zn. Vo-35/2006-Le, keď uviedol, že priamym predajom v roku 2005 bolo druhýkrát realizované záložné právo evidované pod č. V 983/94, ktoré však v čase druhej realizácie neexistovalo. Nesprávny procesný postup preto spočíval v tom, že po prvom priamom predaji toto záložné právo nebolo vymazané. Dovolateľka v závere podotkla, že podstatným v danom prípade bolo, že bez rozhodnutia správy katastra by nedošlo k zápisu nezákonného záložného práva a toto by nemohlo byť vykonané, a teda by nebolo možné stratiť právne panstvo nad vecou. Z uvedeného teda uzavrela, že bez konania štátu (správy katastra) by k obmedzeniu vlastníckeho práva nikdy nedošlo. Navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že posúdenie vzniku záložného práva v okolnostiach predmetnej právnej veci nemalo zásadný právny význam. Podľa jej názoru by skôr zásadný právny význam mohla mať otázka, či právoplatné rozhodnutie súdu o určení práva možno považovať za rozhodnutie, ktorým bolo zrušené alebo zmenené právoplatné rozhodnutie okresného úradu, katastrálneho odboru, resp. jeho právneho predchodcu o povolení vkladu. Podmienkou vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, resp. orgánu štátu je totiž nezákonnosť rozhodnutia orgánu verejnej moci, resp. štátneho orgánu. V súvislosti s otázkou nezákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej moci ako podmienky vzniku nároku na náhradu škody poukázala na právny názor Krajského súdu v Bratislave vyslovený v rozsudku z 20. februára 2012, sp. zn. 15Co/210/2011 v skutkovo a právne podobnom prípade. Podľa jej názoru rozhodnutie o určení práva k nehnuteľnosti alebo o povinnosti vydať nehnuteľnosť nie je takým rozhodnutím, ktorým by bolo zrušené alebo zmenené rozhodnutie orgánu verejnej moci vydané v konaní o návrhu na vklad, ako to má na mysli zákonodarcu v ustanovení § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. resp. v ustanovení § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. Taktiež uviedla, že ako účastník súkromnoprávneho vzťahu nie je právnickou osobou. Nositeľom zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je totiž štát, okrem prípadov, kedy je škoda spôsobená orgánmi územnej samosprávy. Je teda zrejmé, že rozhodnutia súdov vo veci určenia práva k nehnuteľnostiam a vo veci povinnosti vydať nehnuteľnosť žalobkyni, ktoré v tomto konaní predložila súdu, nie sú pre žalovanú záväzné. Preto je neakceptovateľné, aby bolo pre žalovanú záväzné rozhodnutie súdu vydané v konaní, v ktorom nemala možnosť uplatňovať prostriedky procesnej obrany, resp. v ktorom nemala vôbec žiadnu možnosť ovplyvniť jeho priebeh a výsledok prostriedkami procesnej obrany. V tejto súvislosti zdôraznila, že zrušením alebo zmenou rozhodnutia správneho orgánu, akým je aj okresný úrad, katastrálny odbor, či jeho právny predchodca, je potrebné rozumieť zrušenie alebo zmenu rozhodnutia správneho orgánu v rámci správneho konania na základe riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku sui generis (protest prokurátora) alebo v rámci správneho súdnictva. Akýkoľvek iný výklad by viedol k vzniku nekonsolidovaného právneho stavu. Konaniu o zodpovednostnom nároku musí predchádzať konanie sledujúce zistenie nezákonnosti a

zrušenie nezákonného rozhodnutia. K otázke posúdenia príčinnej súvislosti uviedla, že z rozhodovacej praxe súdov je zrejmé, že je potrebná priama, bezprostredná a nesprostredkovaná príčina škody, nestačí, ak je iba sprostredkovaná príčina škody. Žalobkyňa mala možnosť vyjadriť sa aj k posudzovaniu príčinnej súvislosti v tom zmysle, že namietané rozhodnutie alebo postup orgánu verejnej moci musí byť priamou, bezprostrednou a nesprostredkovanou príčinou škody. Argumentáciu odvolacieho súdu, na ktorú poukázala dovolateľka nemožno označiť za novú a prekvapivú. K vyhodnoteniu možnosti domôcť sa vydania bezdôvodného obohatenia od tretích subjektov žalovaná konštatovala, že žalobkyňa sa mohla domáhať vydania bezdôvodného obohatenia od tretích subjektov už aj pred vykonaním zápisu do katastra nehnuteľností, ktorý mal len evidenčné účinky (§ 5 ods. 2 Katastrálneho zákona). Poukázala na skutočnosť, že v civilnom sporovom konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia sa mohla otázka vlastníctva príslušnej nehnuteľnosti riešiť ako otázka predbežná, pričom súd rozhodujúci takýto spor by sa aj mohol odchýliť od stavu zápisov v katastri nehnuteľností ohľadom vlastníckeho práva. K obmedzeniu rozsahu uplatňovanej škody vo vzťahu k (ne)prerokovaniu uplatňovanej výšky škody považovala prezentovaný záver súdmi nižšej inštancie za vecne správny. Dôvodila, že už aj pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 412/2012 Z. z., a to aj vo vzťahu k nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 58/1969 Zb. platilo, že pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Uvedenému nasvedčuje aj dôvodová správa k zákonu č. 412/2012 Z. z., podľa ktorej, ak právna úprava požaduje, aby poškodený predbežne prerokoval nárok, táto podmienka nemôže byť riadne splnená, ak poškodený požaduje iný rozsah nároku, ktorý si uplatňuje v rámci konania na súde. Ďalej na doplnenie uviedla, že podmienka predbežného prerokovania nároku je splnená, len ak v oboch konaniach si poškodený uplatňoval nárok v rovnakom rozsahu a z rovnakého titulu. Tvrdenie dovolateľky, že nárok na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 58/1969 Zb. možno uplatniť bez ohľadu na rozsah, v akom bol tento nárok predbežne prerokovaný, a bez ohľadu na titul, ktorý bol pri predbežnom prerokovaní, popiera tým zmysel a účel predbežného prerokovania nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. Uvedená argumentácia vychádza len z gramatického výkladu § 16 ods. 4 druhej vety zákona č. 514/2003 Z. z., s ktorým výkladom žalovaná nesúhlasila. Podotkla, že je potrebné uplatniť aj ďalšie druhy výkladu napr. systematický a teleologický výklad. K posúdeniu aplikovania zákona č. 58/1969 Zb. a zákona č. 514/2003 Z. z. poznamenala, že právna úprava obsiahnutá v týchto právnych predpisoch je do takej miery podobná, že určité drobné rozdiely medzi týmito právnymi predpismi nemôžu viesť k vecne inému rozhodnutiu, než ako rozhodli súdy oboch inštancií. Podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgán štátu alebo jeho nesprávnym predpisom sú v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. a zákona č. 514/2003 Z. z. prakticky zhodné. Pokiaľ žalobkyňa namietala nesprávnosť aplikovania iba zákona č. 58/1969 Zb., žalovaná k tomu zdôraznila, že jednotlivé časti odôvodnenia súdneho rozhodnutia nemožno vnímať izolovane, ale je potrebné ich vnímať v kontexte celého odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Odvolací súd vyslovil, že nárok žalobkyne je potrebné posúdiť podľa zákona č. 58/1969 Zb., nakoľko škoda, ktorej náhrady sa žalobkyňa domáhala, mala vzniknúť primárne výkonom záložného práva, ktoré bolo zavkladované na základe zmluvy o záložnom práve v roku 1994. Ak teda vnímame vyjadrenie odvolacieho súdu o správnosti aplikácie zákona č. 58/1969 Zb. zo strany súdu prvej inštancie v tomto kontexte, nemožno než konštatovať, že je správne. K námietke nevykonania znaleckého dokazovania žalovaná akcentovala, že táto námietka nie je dôvodná. Podľa jej názoru súd prvej inštancie vykonal v dostatočnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre riadne posúdenie veci. Osobitne zdôraznila, že žalobkyňa nepreukázala existenciu nezákonných rozhodnutí, ktorými jej mala byť spôsobená škoda, ktorej náhrady sa domáhala. Taktiež nepreukázala, že sa nemohla domôcť vydania bezdôvodného obohatenia od tretích subjektov. Za nedôvodnú považovala námietku týkajúcu sa nerozhodnutia o zmene žaloby. Konštatovala, že petítom žaloby je v zásade s určitou mierou zjednodušenia povedané návrh výroku rozhodnutia súdu. Právny titul, o ktorý žalobkyňa opierala uplatňovaný nárok, sa do petítu neuvádza. Z tohto hľadiska nemožno hovoriť o zmene petítu, skôr by sa malo hovoriť o zmene skutkového základu, od ktorého žalobkyňa odvodzovala svoj nárok na náhradu škody. V závere dodala, že súdy sa dostatočne vysporiadali aj s podaním žalobkyne z 18. januára 2021. Navrhla dovolanie zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§

35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, s nariadením termínu pojednávania verejného vyhlásenia rozhodnutia v súlade s § 438 CSP v spojení s § 219 ods. 1 a ods. 3 CSP dospel k záveru, že dovolanie je sčasti procesne prípustné, ale nedôvodné.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

9. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

12. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutie spravodlivosti).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces vo všeobecnosti treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/140/2019, 4Cdo/120/2019).

14. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala prekvapivosť, nevykonanie navrhnutých dôkazov, nerozhodnutie o zmene žalobného návrhu, v hodnotení dôkazov, ako aj v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia a v posúdení dôvodov uplatnenia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy ako novotu.

15. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že žalobkyňa sa v spore domáhala nároku na náhradu

škody z titulu ušlého zisku vo výške 3 417 442 eur za obdobie od 12. septembra 1995 do 18. januára 2021, ušlého zisku za obdobie od 19. januára 2021 do 22. marca 2021 v sume 23 052 eur a nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1 000 000 eur, t. j. celkom v sume 4 440 494 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % od 2. júna 2011 do zaplattenia z titulu zodpovednosti štátu za nesprávny úradný postup Správy katastra Martin. Podaním z 23. júna 2021 žalobkyňa špecifikovala nesprávny úradný postup, ktorý mal spočívať v nezákonnom vklade zmluvy o zriadení záložného práva pod č. V 983/94, v nezákonnom vklade kúpnej zmluvy pod č. V 1294/95, č. V 187/2005, v zápise plomby na LV č. XXXX po tom, ako bola zapísaná žalobkyňa ako vlastníčka sporných nehnuteľností na podklade rozsudku Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/115/2004, vo výmaze žalobkyne z LV č. XXXX dňa 29. mája 2008, v zápise neplatnej kúpnej zmluvy pod č. V 1601/2005 v prospech spoločnosti SUAR, s. r. o., v nezákonnom vklade kúpnej zmluvy č. V 1601/2005 z 29. mája 2008, v nezákonnom vklade kúpnej zmluvy pod č. V 26542/2008 z 5. augusta 2008, v nezákonnom vklade kúpnej zmluvy pod č. V 5061/2008 z 15. októbra 2008, v nezákonnom zápise osvedčenia o priebehu vykonania dobrovoľnej dražby zo 7. marca 2013 na LV č. XXXX a v nezákonnom postupe, spočívajúcom v nevyhovení žiadosti žalobkyne o spätný zápis vlastníckeho práva na podklade rozhodnutia vydaného Okresným súdom Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 21C/19/2008. Žalobkyňa žiadosťou z 1. decembra 2010 požiadala žalovanú o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenú nesprávnym úradným postupom, ktorej žalovaná nevyhovela, ktorú skutočnosť jej oznámila listom z 19. mája 2011. Dôvodom zamietnutia žaloby bolo uplatnenie nároku na náhradu škody v rozsahu a ohľadne titulov, ktoré neboli predbežne prerokované so žalovanou z dôvodu, že z titulu ušlého zisku si žalobkyňa uplatnila sumu vo výške 75 952 eur za obdobie od 25. januára 2005 do 26. januára 2006 a za obdobie od 29. mája 2008 do 30. novembra 2010 sumu vo výške 138 617 eur, ako aj náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1 000 000 eur. Ďalším dôvodom zamietnutia žaloby bolo nepreukázanie existencie vzniku samotnej škody - ušlého zisku, ktorý mal pozostávať z ušlého nájomného za prenájom spornej nehnuteľnosti v období, keď žalobkyňa nebola zapísaná v katastri nehnuteľností ako vlastníčka. Medzi stranami nebolo sporné, že v uvedenom období prenajíмали nehnuteľnosti tretie osoby, ktoré boli postupne zapísané v katastri nehnuteľností ako vlastníci týchto nehnuteľností. Žalobkyňa bola zapísaná do katastra nehnuteľností na základe rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 17Cb/131/2014-415 z 30. septembra 2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 28. januára 2021 sp. zn. 14Cob/48/2020. Žalobkyňa sa mala preto primárne domáhať vydania bezdôvodného obohatenia od tretích osôb, ktoré sporné nehnuteľnosti využívali bez právneho titulu. Až v prípade, ak by sa žalobkyňa nevedela bez svojej viny domôcť vydania bezdôvodného obohatenia, mohol jej vzniknúť nárok na náhradu škody voči štátu. V kontexte uvedeného s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, súdy nižšej inštancie ustálili, že existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia (sp. zn. 5Cdo/181/2019, 4 Cz 110/84, II. ÚS 165/2012). Z dôvodu nepreukázania bezúspešného domáhania sa vydania bezdôvodného obohatenia, ak táto bezúspešnosť nebola ním zavinená, nie je daný základný predpoklad zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a to existencia samotnej škody. Zároveň bolo konštatované nepreukázanie existencie priamej príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Vo vzťahu k uplatnenej náhrade nemajetkovej ujmy, ktorá mala žalobkyňi vzniknúť nesprávnym úradným postupom žalovanej, z titulu straty na povesti, straty dôvery jej obchodných partnerov, ako aj z dôvodu odstúpenia od zmlúv z dôvodu vyznačenia plomby na liste vlastníctva, súdy nižšej inštancie konštatovali neuvedenie žiadnych ďalších skutočností preukazujúcich dôvodnosť uplatneného nároku, ako aj nenavrhnutie vykonania žiadneho dôkazu a tým neunesenie dôkazného bremena. Odvolací súd na doplnenie k požadovanej náhrade nemajetkovej ujmy uviedol, že primerané zadost'učinenie sa poskytuje za vzniknutú ujmu nemajetkovej povahy, nie už v dôsledku nesprávneho úradného postupu alebo nezákonného rozhodnutia. Výsledky vykonaného dokazovania nedávajú podklad pre prijatie záveru o splnení procesných podmienok žalobkyne. V tejto súvislosti poznamenal, že v odvolaní žalobkyňa odvodzovala nárok na náhradu nemajetkovej ujmy od poškodenia jej dobrého mena medzi podnikateľmi a obyvateľmi mesta Martin, ktorú argumentáciu považoval odvolací súd za novotu v odvolacom konaní, a preto ako neprípustný prostriedok procesnej obrany v zmysle § 366 písm. c) CSP.

16. Vo vzťahu k namietanej prekvapivosti dovolací súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva, že odvolací

súd pred rozhodnutím vo veci samej, v súlade s § 382 CSP vyzval strany sporu na vyjadrenie sa k novej aplikácii ustanovenia § 151b ods. 1 a 2, § 151d ods. 1 a § 151a Občianskeho zákonníka v znení účinnom k 10. máju 1994 (v spise na č. I. 836), preto aplikáciu uvedených ustanovení v rámci vysporiadania sa s uplatnenou odvolacou námietkou žalobkyne nemožno vyhodnotiť ako prekvapivú. Navyše na výzvu odvolacieho súdu strany reagovali samotnými podaniami (v spise na č. I. 837 a 841), ku ktorej prezentovali svoje stanoviská.

17. O prekvapivé rozhodnutie ide v prípade, ak inštančne nadriadený spravídla odvolací súd úplne alebo podstatne zmení právne východiská, podľa ktorých bola vec dosiaľ posudzovaná, a neumožní účastníkom vyjadriť sa k tejto zmene. Typicky pôjde o zmenu právnej kvalifikácie relevantných skutkových zistení alebo rozhodujúcich skutkových okolností, a to za situácie, keď počas konania predchádzajúceho takejto zmene nemali strany pochybnosť o inej, dovtedy zvažovanej kvalifikácii, vychádzajúc z priamej informácie súdu alebo z iných podstatných skutočností. Prekvapivosť rozhodnutia môže spočívať v aplikácii právnej normy, ktorá dosiaľ v konaní nebola použitá sporovými stranami ani súdom, alebo v zmene právneho názoru súdu vyvolanej dôkazom vykonaným alebo skutočnosťou zistenou až v odvolacom konaní, ku ktorým sa účastník nemal možnosť vyjadriť. Posúdenie, či v danom prípade ide o prekvapivé rozhodnutie, bude vždy závisieť od konkrétnych skutkových okolností. Iba odlišná interpretácia totožného zákonného ustanovenia aplikovaného na zhodný skutkový stav nemôže spôsobiť prekvapivosť napadnutého rozhodnutia (III. ÚS 52/2019).

18. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú uplatnený nárok. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP, normatívne vyjadrená v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov robí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 729 s.).

19. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a pod. Hodnotiacia úvaha súdov v danom prípade zodpovedá zásadám formálnej logiky, vychádza zo zisteného skutkového stavu veci a z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym posúdením.

20. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, pričom nedospel k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane ústavný súd vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 Základných princípov CSP), a

to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmú byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018).

21. V súlade s vyššie uvedenou judikatúrou ústavného súdu najvyšší súd v rozhodnutiach napr. sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018, 5Cdo/122/2019 vyslovil, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch a dôkazoch rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, k overeniu alebo vyvráteniu ktorej je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, už bolo doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, garantujúcimi strane sporu právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada - tzv. opomenuté dôkazy, takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

22. V preskúmvanej veci však o takýto prípad nejde, preto uplatnenú námietku týkajúcu sa hodnotenia dôkazov a nevykonania navrhnutého znaleckého dokazovania, dovolací súd nepovažoval za opodstatnenú. Navyše strany v spore pred vyhlásením dokazovania za skončené nemali ďalšie návrhy na doplnenie dôkazov (v spise na č. 1. 755). Z dôvodu nepreukázania bezúspešnosti vydania bezdôvodného obohatenia žalobkyňou ako podmienky vzniku nároku na náhradu škody z titulu zodpovednosti štátu za škodu, ktorá vznikla pri výkone verejnej moci, nebolo vo veci rozhodujúcim faktické ustálenie výšky škody z titulu ušlého zisku navrhovaným znaleckým dokazovaním. S uvedenými závermi súdov nižších inštancií sa preto dovolací súd stotožnil.

23. K namietanému nerozhodnutiu o zmene žalobného návrhu dovolací súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie o návrhu rozhodol na pojednávaní konanom dňa 17. júna 2021 procesným uznesením pripustil zmenu žalobného návrhu z 20. apríla 2021 (v spise na č. 1. 719), ktorý posúdením podľa obsahu v súlade s § 124 od. 1 CSP, bol totožný s návrhom na zmenu žalobného petitu z 18. januára 2021 s upresnením nároku na náhradu škody z titulu ušlého zisku za obdobie od 19. januára 2021 do 22. marca 2021 v sume 23 052 eur (63 dní x 365,90 eura denný zisk). Z uvedeného dôvodu preto ani táto námietka nevykazuje existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

24. K namietanému nedostatočnému odôvodneniu uvedenému súdmi nižšej inštancie dovolací súd uvádza, že uplatnená námietka nie je dôvodná. V danom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v súlade s § 387 ods. 1 CSP, pričom sa stotožnil s jeho odôvodnením, na ktoré v podrobnostiach odkázal (§ 387 ods. 1 a 2 CSP). Z jeho obsahu je zrejmé, že vychádzal z ustáleného skutkového stavu súdom prvej inštancie a v súlade s § 387 ods. 3 CSP sa vysporiadal aj s podstatnou uplatnenou odvolacou argumentáciou žalobkyne. Vo vzťahu k namietanému posúdeniu zmluvy o zriadení záložného práva z 18. februára 1994, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Martin pod č. V 983/94 dňa 10. mája 1994, po právnom posúdení v súlade s § 151b ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom k 10. máju 1994, skonštatoval splnenie predpokladov pre vznik záložného práva. Dôvodil, že záložné právo vzniká nielen podľa platnej záložnej zmluvy, ale aj na základe neplatnej záložnej zmluvy, ak vec bola odovzdaná záložnému veriteľovi, ktorý ju prijal v dobrej viere, že záložca je oprávnený vec založiť (§151d ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení ku dňu vkladu záložnej zmluvy). Z uvedeného právneho stavu teda vyplýva, že určenie neplatnosti záložnej zmluvy ešte neznamená, že podľa takejto zmluvy záložné právo nemohlo vzniknúť. Výslovenie neplatnosti záložnej zmluvy len prejudiciálne nepotvrdzuje právny vzťah vzniku záložného práva, ale len danú záložnú zmluvu. V kontexte uvedeného odvolací súd podotkol, že i keď správa katastra mala pri rozhodovaní skúmať právny titul, na základe ktorého záložca- žalobkyňa pre účely získania úverovej istiny dala nehnuteľnosť do zálohy, nemá opomenutie správy katastra, že v mene spoločnosti žalobkyne mali konať dvaja konatelia určujúci význam, lebo z postupu správy katastra pri rozhodovaní o vklade záložnej

zmluvy nevypovedá nič, ako záložný veriteľ pri uzatváraní záložnej zmluvy postupoval, resp. mal postupovať. Jeho dobrú vieru z uvedeného postupu nie je možné usúdiť. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom žalobkyne, že už z prejudiciálneho určenia neplatnosti záložnej zmluvy je možné vyvodiť aj neexistenciu záložného práva a tým nezákonnosť rozhodnutia správy katastra, resp., že vklad zmluvy o zriadení záložného práva evidovaný pod č. V 983/94 z 10. mája 1994 na LV č. XXXX v k. ú. S. je nulitným právnym úkonom, s ktorým posúdením uvedeným súdom prvej inštancie v bode 54 sa stotožnil. Zároveň odvolací súd zdôraznil, že pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody zo zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je potrebné splniť zákonnú požiadavku zrušenia resp. určujúceho vyslovenia nezákonnosti rozhodnutia o vzniku záložného práva podľa zmluvy o zriadení záložného práva evidovanej pod č. V 983/94, ktorej podmienka splnená nebola. V tejto súvislosti podotkol, že rozsudky súdov týkajúce sa neplatnosti kúpnych zmlúv alebo aj záložných zmlúv, nie sú listinami potvrdzujúcimi právny vzťah. Do katastra nehnuteľností sa nezapisujú samotné zmluvy, ale zapisujú sa vkladom alebo záznamom, alebo naopak výmazom právne vzťahy, s odkazom na vyčerpávajúcu argumentáciu uvedenú súdom prvej inštancie v bodoch 55. až 62. odôvodnenia. Napokon dodal, že v prípade, ak by v danej veci bolo možné dospieť k záveru, že zo strany správy katastra došlo k nezákonnému rozhodnutiu, uvedené rozhodnutie by bolo len jednou z príčin, ktorá mohla viesť k vzniku škody. Je bežné, že sa kauzálného deja zúčastňuje viac skutočností, ktoré vedú k vzniku škody. Medzi takýmito skutočnosťami je však potrebné identifikovať právne relevantnú príčinu vzniku škody, ktorá je dôležitá pre zodpovednosť za škodu. Podľa teórie príčinnej súvislosti je príčinná súvislosť daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností dôsledkom protiprávneho úkonu alebo škodovej udalosti. Súčasne sa musí preukázať, že škoda by nebola nastala bez tejto príčiny. Namietanou zmluvou o zriadení záložného práva z 18. februára 1994 bola zabezpečená pohľadávka veriteľa Moravia Banka a. s. voči žalobkyni ako dlžníkovi zo zmluvy o úvere reg. č. 805/1/006/S/93 z 21. júna 1993 (v spise na č. I. 3, č. I. 374 a č. I. 376), preto škoda v danom prípade by bola spôsobená prvotne tým, že žalobkyňa si povinnosti úverového dlžníka riadne neplnila. Pokiaľ by dodržala podmienky úverovej zmluvy, neboli by dané podmienky pre výkon záložného práva (body 17. až 21. odôvodnenia uvedeného odvolacím súdom).

25. Vychádzajúc z uvedených dôvodov súdmi nižšej inštancie chápaných v ich organickej, kompletizujúcej jednote (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinstančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia uvedené odvolacím súdom v bodoch 17. až 21. spĺňa zákonné náležitosti vyplývajúce z § 393 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej formálnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť, aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Vysporiadanie sa s uplatnenými podstatnými odvolacími námietkami možno považovať za dostatočné aj v súlade s § 387 ods. 3 CSP.

26. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľky dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd napadnuté rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv sporovej strany. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07).

27. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia

musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

28. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že z procesného postupu súdov nižšej inštancie nebola zistená existencia vady zmätočnosti, preto prípustnosť a ani dôvodnosť uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je daná. Dovolaním sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej inštancie a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018).

29. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom, rozhodovaná rozdielne.

30. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

31. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

32. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková. Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 4Cdo/64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení, môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

33. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka namietala odklon od ustálenej rozhodovacej praxe pri riešení otázky v znení, či „umožňovala právna úprava Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 278/1993 Z. z. platného a účinného od 1. januára 1994 do 30. septembra 1994, resp. právnej úpravy Občianskeho zákonníka účinnej do 31. decembra 2002 vznik záložného práva podľa § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka odovzdaním dobromyseľnému záložnému veriteľovi k nehnuteľným veciam“.

34. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi právnou otázkou a rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Pre právnú otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 83/2018, R 71/2018).

35. Z okolností preskúmvanej veci nevyplýva, že by nastolená otázka dovolateľkou bola relevantná pre posúdenie (ne)dôvodnosti uplatnených nárokov na náhradu škody z titulu zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. S otázkou vzniku záložného práva na základe zmluvy o zriadení záložného práva z 18. februára 1994 zavkladovanej Správou katastra Martin pod č. V 983/94, ktorej vklad bol povolený dňa 10. mája 1994, sa odvolací súd vysporiadal len v rámci uplatnenej odvolacej argumentácie v súlade s § 387 ods. 3 CSP. Dôvodom zamietnutia žalobného návrhu okrem iného bolo nepreukázanie jedného zo základných predpokladov zodpovednosti za škodu a to existencie vzniku samotnej škody, preto na riešení vymedzenej otázky napadnuté rozhodnutie nespočívalo. Z uvedeného dôvodu dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho dôvodu v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 432 CSP, preto dovolanie z tohto dôvodu nie je procesne prípustné a je daný dôvod na jeho odmietnutie v súlade s § 447 písm. f) CSP.

36. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka vymedzila otázku v znení: „Má právoplatné rozhodnutie súdu o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli prevedené na základe absolútne neplatnej scudzovacej zmluvy, neplatnej v dôsledku absolútnej neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva, ktorá jej predchádzala, povahu vyslovenia nezákonnosti (zrušenia) rozhodnutia orgánu, ktorý o vklade záložného práva rozhodoval, ak sa jednalo o vadu záložnej zmluvy, ktorú orgán katastra bol povinný z úradnej povinnosti skúmať“.

37. Dovolací súd posudzujúc prípustnosť dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods.1 písm. b) CSP v súlade s § 432 CSP v spojení s § 124 CSP (I. ÚS 51/2020), v snahe autenticky porozumieť textu dovolania (IV. ÚS 15/2021, I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) dospel k záveru, že nastolená otázka súvisela s posúdením existencie preukázania zákonných predpokladov pre zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Z uvedeného dôvodu preto dovolací súd dospel k záveru, že je dovolanie procesne prípustné. V rámci namietaného nesprávneho právneho posúdenia sa následne zaoberal uplatnenou argumentáciou dovolateľky vo vzťahu k nastolenej otázke.

38. Podľa § 4 ods. 1 zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), ďalej len „Katastrálny zákon“, práva k nehnuteľnostiam sa do katastra zapisujú vkladom práv k nehnuteľnostiam do katastra (ďalej len „vklad“), záznamom práv k nehnuteľnostiam do katastra (ďalej len „záznam“) a poznámkou o právach k nehnuteľnostiam v katastri (ďalej len „poznámka“).

39. Podľa § 5 ods. 1 Katastrálneho zákona vklad je úkon okresného úradu; vkladom vzniká, mení sa alebo zaniká právo k nehnuteľnostiam.

40. Podľa § 31 ods.1 Katastrálneho zákona okresný úrad preskúma zmluvu z hľadiska, či obsahuje podstatné náležitosti zmluvy, či je úkon urobený v predpísanej forme, či je prevodca oprávnený nakladať s nehnuteľnosťou, či sú prejavy vôle dostatočne určité a zrozumiteľné, či zmluvná voľnosť alebo právo nakladať s nehnuteľnosťou nie sú obmedzené, či zmluva neodporuje zákonu, či zákon neobchádza a či sa neprieči dobrým mravom. Pri rozhodovaní o vklade prihliada okresný úrad aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu.

41. Podľa § 42 ods. 1 a 2 Katastrálneho zákona na zápis práva k nehnuteľnosti do katastra je spôsobilá v štátnom jazyku, českom jazyku alebo v úradne osvedčenom preklade písomne vyhotovená zmluva, verejná listina alebo iná listina bez chýb v písaní a počítaní a bez iných zrejmých nesprávností. Zmluva, verejná listina alebo iná listina obsahujú označenie a) účastníkov práv k nehnuteľnostiam; ak ide o fyzickú osobu, meno, priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto trvalého pobytu, ak ide o právnickú osobu, názov, sídlo a identifikačné číslo, ak ho má pridelené, prípadne iné identifikačné údaje, b) právneho úkonu a jeho predmet, miesto a čas právneho úkonu, c) nehnuteľnosti podľa katastrálneho územia, pozemku podľa parcelného čísla evidovaného v súbore popisných informácií, pozemku evidovaného ako parcela registra „C“ alebo parcela registra „E“, druhu pozemku a

výmery pozemku, súpisného čísla stavby a parcelného čísla pozemku, na ktorom je stavba postavená, čísla bytu alebo nebytového priestoru, čísla poschodia, čísla vchodu a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a na pozemku, prípadne na príľahlom pozemku, súpisného čísla stavby a parcelného čísla pozemku, na ktorom je dom postavený; ak je nehnuteľnosť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov, uvádza sa i podiel vyjadrený zlomkom k celku.

42. Vkladové konanie predstavuje rozhodovací procesný postup, pri ktorom správa katastra ako správny orgán na základe predložených písomných podkladov podľa § 31 ods. 1 a 2 a § 42 ods. 1 a 2 Katastrálneho zákona posudzuje všetky skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu. Výsledkom tohto rozhodovacieho procesného postupu je rozhodnutie o povolení vkladu alebo o zamietnutí návrhu na vklad (sp. zn. 8Sžo/17/2007, 1Sžo/204/2008). Inštitút vkladu je založený na základe konštitutívnosti, čo znamená, že zmluvné vecné práva k nehnuteľnostiam vznikajú, menia sa a zanikajú vkladom do katastra. Správa katastra ako orgán štátnej správy je súčasťou výkonnej moci štátu, v ktorého kompetencii v súlade s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy je rozhodovať, či sú splnené podmienky na povolenie zápisu práv k nehnuteľnostiam do katastra na základe rozhodnutia o vklade práv k nehnuteľnostiam. V katastrálnom konaní sa postupuje podľa všeobecných predpisov zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“), ak tento zákon neustanovuje inak. Pokiaľ ale orgán štátu zisťuje podmienky a predpoklady pre vydanie rozhodnutia, za tým účelom zhromažďuje podklady (dôkazy), hodnotí zistené skutočnosti, tieto právne posudzuje a pod., ide o činnosť priamo smerujúcu k vydaniu rozhodnutia. Prípadné nesprávnosti, či vady pri zisťovaní podkladov a pri ich posudzovaní sa potom prejaví práve v obsahu rozhodnutia a z hľadiska zodpovednosti štátu môžu byť hodnotené len podľa § 1 - § 17 zákona č. 58/1969 Zb.. Za nesprávny úradný postup v zmysle § 18 uvedeného zákona teda nie je možné považovať pochybenie a nedostatky spočívajúce v tom, že štátny orgán pred svojím rozhodnutím nesprávne vyhodnotil podmienky jeho vydania a že v dôsledku toho je ním vydané rozhodnutie nesprávne a nemalo byť vydané, prípadne, že malo byť vydané v inej podobe alebo za iných okolností (sp. zn. 6Cdo/115/2010).

43. V posudzovacej veci žalobkyňou namietaný postup správy katastra vyústil do prijatia rozhodnutia o povolení vkladu, pričom chybné posúdenie predpokladov a podmienok povolenia vkladu teda nepredstavuje nesprávny úradný postup, ale nesprávnosť samotného rozhodnutia vydaného správnym orgánom. Konaniu o zodpovednostnom nároku musí teda predchádzať konanie sledujúce zistenie nezákonnosti a zrušenie nezákonného rozhodnutia. Uvedená požiadavka zrušenia nezákonného rozhodnutia príslušným orgánom, je prelomená len výnimkou vyplývajúcou z § 4 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb., podľa ktorej ako výnimku z ods. 1 (nárok na náhradu škody nemožno uplatniť, dokiaľ právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, pre nezákonnosť nezrušil príslušný orgán) možno uplatniť nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím vykonateľným bez ohľadu na jeho právoplatnosť, ak toto rozhodnutie bolo na základe opravného prostriedku zrušené alebo zmenené. O takú výnimku ale v danej veci nejde. Samotné rozhodnutie všeobecného súdu o určení vlastníckeho práva v prospech žalobkyne nemá povahu rozhodnutia, ktorým by došlo k zrušeniu alebo k zmene rozhodnutia o povolení vkladu vydaného správou katastra. V kontexte uvedeného dovolací súd konštatuje, že súdy nižších inštancií správne vychádzali s prezumpcie správnosti správnych aktov, lebo otázku nezákonnosti rozhodnutia nemožno riešiť v civilnom sporovom konaní ako predbežnú otázku bez toho, aby toto rozhodnutie bolo pre nezákonnosť predtým zrušené správnym orgánom (R 35/1977). Kompetenciu preskúmať zákonnosť správneho aktu má spomedzi orgánov súdnej moci len a výlučne správny súd, na základe správnej žaloby za presne určených zákonných podmienok. Vychádzajúc z prezumpcie správnosti právnych aktov, podľa ktorej aj vadný správny akt, ktorý nie je ničotný, je platný sa pokladá za bezvadný, pokiaľ nie je úradným postupom zrušený alebo zmenený. V preskúmvanej veci preto ani prejudiciálne posúdenie neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva z 18. februára 1994, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Martin pod č. V 983/94 dňa 10. mája 1994 v sporovom konaní, nepredstavuje splnenie jedného z predpokladov pre zodpovednosť štátu za škodu, ktorá vznikla pri výkone orgánu verejnej moci. Ak dovolateľkou uvádzané rozhodnutia orgánu verejnej správy na úseku katastra nehnuteľností neboli zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom, je potrebné ich považovať za rozhodnutia zákonné. Namietané nesprávne právne posúdenie existencie nezákonného rozhodnutia preto nebolo dôvodné.

44. V súvislosti s nastolením druhej otázky či „ak žalobca tvrdí viacero titulov nároku na náhradu škody

spôsobenej nezákonným úradným postupom (nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu), a za situácie, ak za sebou nasledovalo viac nezákonných úradných postupov (rozhodnutí toho istého orgánu), posudzuje sa nárok na náhradu škody z každého postupu (rozhodnutia) zvlášť, a teda podľa zákona účinného v čase, keď ku konkrétnemu nezákonnému postupu (rozhodnutiu) došlo, alebo sa posudzuje podľa úpravy účinnej v čase prvého rozhodnutia ako prvého článku v reťazci, v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd uvádza, že z rozhodovacej činnosti vyplýva, že riešenie otázky relevantného právneho predpisu pre posúdenie zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, možno považovať za ustálené rozhodovacou praxou dovolacieho súdu napr. v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/126/2009, 5Cdo/271/2007, 1Cdo/16/2005. Z uvedeného dôvodu v rámci dovolacieho prieskumu skúmal, či napadnutým rozhodnutím došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení nastolenej otázky v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

45. Podľa § 27 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. účinného od 1. júla 2004, ktorým bol zrušený zákon č. 58/1969 Zb., zodpovednosť za škodu podľa tohto zákona sa vzťahuje na škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona a na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi.

46. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 tohto zákona nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia. Právo na náhradu škody tu majú tí, ktorí boli účastníkmi konania a boli poškodení nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom je jeho objektívna zodpovednosť, bez ohľadu na zavinenie, ktorej sa nemožno zbaviť. Založená je na súčasnom kumulatívnom splnení troch podmienok a to a) nesprávny úradný postup štátneho orgánu, b) vznik škody a c) príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

47. Najvyšší súd v rozhodnutí z 22. apríla 2009 sp. zn. 5Cdo/271/2007 k nastolenej otázke vyslovil, že „z ustanovenia § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. účinného od 1. júla 2004, ktorým bol zrušený zákon č. 58/1969 Zb. vyplýva, že zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi, ktorým je zákon č. 58/1969 Zb.“ Totožný názor vyplýva aj z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/16/2005.

48. Najvyšší súd v rozsudku z 30. júna 2010 sp. zn. 5Cdo/126/2009 k aplikácii právneho predpisu relevantného pre posúdenie zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci okrem iného tiež uviedol, že Zákon č. 58/1969 Zb. nedefinuje „nesprávny úradný postup“, z obsahu tohto pojmu ale vyplýva, že podľa konkrétnych okolností toho - ktorého prípadu môže ísť o akúkoľvek činnosť spojenú s výkonom právomocí určitého štátneho orgánu, ak pri tomto výkone alebo v súvislosti s ním dôjde k porušeniu pravidiel stanovených právnymi predpismi pre konanie štátneho orgánu alebo k porušeniu poriadku, ktorý vyplýva z povahy, funkcie alebo cieľov tejto činnosti. Pretože úradný postup nie je spravidla možné v právnom predpise upraviť do najmenších podrobností, treba správnosť úradného postupu posudzovať i z hľadiska účelu, k dosiahnutiu ktorého postup štátneho orgánu smeruje. K nesprávnemu úradnému postupu môže dôjsť nielen pri úkonoch v rámci činnosti, pri ktorej štátny orgán nerozhoduje, ale tiež v rámci jeho rozhodovacej činnosti. Nesprávnym úradným postupom môže byť aj nevydanie alebo oneskorené vydanie rozhodnutia v dôsledku porušenia stanovených alebo primeraných lehôt na jeho vydanie, lebo znaky nesprávneho úradného postupu má aj nečinnosť štátneho orgánu alebo jeho činnosť, ktorá nie je vykonaná v stanovenej lehote alebo v lehote, ktorá zodpovedá právu na prejednanie vecí „bez zbytočných prieťahov“ (čl. 48 ods. 2 ústavy). Ani vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nesprávnym úradným postupom a škodou zákon č. 58/1969 Zb. nevysvetľuje. V právnej teórii sa týmto vzťahom označuje priama väzba javov, objektívnych súvislostí, v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Ak bola príčinou vzniku škody iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva. Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená len v konkrétnych súvislostiach. Právnym posúdením je

vymedzenie, medzi ako ujmou ako následkom a akou skutočnosťou ako príčinou tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je náhrada požadovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmou poškodeného, pokiaľ vznikla a konkrétnym konaním škodcu, ak je protiprávne sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti (R 21/1992). V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná, sama je následkom niečoho a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo, bezprostredne predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy ako priama príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu (m. m. sp. zn. 5Cdo/67/2018, 6MCdo/11/2010).

49. Vychádzajúc z ustáleného skutkového stavu súdom nižšej inštancie je nesporné, že žalobkyňa si v spore uplatňovala nárok na náhradu škody voči štátu z titulu nesprávneho úradného postupu spočívajúceho primárne v nezákonnom vklade zmluvy o zriadení záložného práva z 18. februára 1994 pod č. V 983/94 z 10. mája 1994 k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX pre k. ú. S.. Podľa názoru žalobkyne, základ nároku spočíval v tom, že správa katastra neskúmala platnosť záložnej zmluvy z 18. februára 1994 uzavretej medzi žalobkyňou ako záložcom a záložným veriteľom Moravia Banka, a.s., IČO: 00 621 064, ktorou bol zabezpečený úver vo výške 15 000 000 Sk v prospech žalobkyne ako úverového dlžníka. V rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 18Cb/277/2007-868 z 25. novembra 2011 s právoplatnosťou k 27. júnu 2013, bolo prejudiciálne konštatované, že pre absenciu písomnej formy, keďže nebola v mene spoločnosti žalobkyne ako záložcu podpísaná zákonom predpokladaným spôsobom je zmluva o zriadení záložného práva absolútne neplatná. V dôsledku uvedeného súd nižšej inštancie určil, že ďalšie zmluvy o prevode vlastníctva založenej nehnuteľnosti, ktoré sa uskutočnili na základe zmluvy o zriadení záložného práva z 18. februára 1994 sú neplatné. V kontexte uvedeného odvolací súd na doplnenie akcentoval, že ak by aj bolo možné dospieť k záveru, že došlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia, uvedené by bolo len jednou z príčin, ktorá mohla viesť k vzniku škody. Podľa teórie príčinnej súvislosti je príčinná súvislosť daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností dôsledkom protiprávneho úkonu alebo škodovej udalosti. Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že v prípade ich riadneho a včasného nesplnenia je záložný veriteľ oprávnený domáhať sa uspokojenia pohľadávky zo zálohu. Namietanou zmluvou o zriadení záložného práva z 18. februára 1994 bola zabezpečená pohľadávka veriteľa Moravia Banka, as. voči žalobkyni ako dlžníkovi zo zmluvy o úvere reg. č. 805/1/006/S/93 z 21. júna 1993 (v spise na č. I. 6, 376 až 378), preto škoda v danej veci by bola spôsobená prvotne tým, že žalobkyňa si povinnosti úverového dlžníka riadne neplnila, preto záložný veriteľ na základe splnenia podmienok vyplývajúcich zo zmluvy o zriadení záložného práva realizoval jeho výkon. S uvedeným záverom odvolacieho súdu sa dovolací súd stotožnil. Navyše dodáva, že skutočnosť, že podľa výpisu z obchodného registra žalobkyne mali v prípade obchodného vzťahu pri hodnote vyššej ako 1 000 000 Sk konať dvaja konatelia, mala zabezpečiť samotná žalobkyňa pri podpise zmluvy o zriadení záložného práva, ktorú podpísal len jeden konateľ. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že posúdenie zákonných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci súdmi nižšej inštancie bolo v súlade s relevantnou právnou úpravou v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., preto uplatnená námietka nie je dôvodná. Napadnutým rozhodnutím pri riešení nastolenej otázky nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, preto prípustnosť a ani dôvodnosť vo vzťahu k tejto otázke nie je daná (§ 447 písm. c) CSP).

50. K poslednej otázke vymedzenej v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľka namietala záver súdu prvej inštancie týkajúci sa riešenia otázky v znení, či „Je možné aplikovať obmedzenie podľa § 16 ods. 4 veta druhá zákona č. 514/2003 Z. z. v znení novely vykonanej zákonom č. 412/2012 Z. z. aj na zodpovednosť štátu za škodu, ktorá vznikla pred účinnosťou daného zákona.“

51. Dovolací súd posudzujúc procesnú prípustnosť podaného dovolania vo vzťahu k záveru súdu prvej

inštancie ohľadne rozsahu uplatnených nárokov uvedeného v bode 43. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie konštatuje, že uplatnená námietka nebola predmetom posúdenia odvolacím súdom, z dôvodu jej neuplatnenia v podanom odvolaní.

52. Najvyšší súd v uznesení z 21. októbra 2020 sp. zn. 4Cdo/167/2019 uviedol, že „Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska teda, že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní, čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu, ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku úspešne argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietal už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. Z uvedeného teda vyplýva, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania. V takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne). Hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.“

53. V danom prípade napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia vymedzenej otázky, z dôvodu jej neuplatnenia, preto sa dovolateľka nemôže úspešne domáhať jej opätovného preskúmania v dovolacom konaní. Ak žalobkyňa uvedenú námietku neuplatnila v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, podľa zásady práva patria bdelým (*vigilantibus iura scripta sunt*) v kontradiktórnom sporovom konaní, potom z uvedeného dôvodu ju nemôže posudzovať dovolací súd (§ 419 CSP a contrario). Spôsobilým predmetom dovolacieho konania môžu byť len také námietky, ktoré už boli uplatnené v odvolacom konaní (m. m. II. ÚS 70/2017). Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že vo vzťahu k otázke uvedenej v bode 50., nie je dovolanie odôvodnené prípustným dovolacím dôvodom, preto z tohto dôvodu dovolanie nie je procesne prípustné (§ 447 písm. f) CSP).

54. Vzhľadom na uvedené dôvody v bodoch 36. až 43. tohto rozhodnutia, dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol v súlade s § 448 CSP.

55. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej v dovolacom konaní, ktorej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu proti žalobkyni v súlade s § 255 ods. 1 CSP. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 1 CSP).

56. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.